

pesnik

ivan kocijančić

IVAN KOČIJANČIĆ rođen je 1950. u Novom Sadu. Studirao na Filozofskom fakultetu, grupa za jugoslovensku književnost u Novom Sadu. Autor je dve zbirke pesama: *Naslov*, Matica srpska, 1976. i *Kameja vavnoremog*, "Kairos", RU "Radivoj Čirpanović", Novi Sad 1975. Živi u Novom Sadu.

on je: jorik, s lubanjom, frenološki belom, na dlanu
on je truer, majsterzinger, rapsod i bard
on je žan mulen¹, s šeširom, nainaknuta šilda, osmehnut
on je halejeva kometa, aldebaran, zodijak, stela polaris
— mormon, udbaš, framason, oficir »armje krajove²

on je omorika, žalfija, magnolija, vres, drvo života
on je uzaludni afgani-ustanik, samohrani tuareg-nomad
on je radio-telegrafista I klase, pomorac, kurva stara
on je i postrandali & preziveli 15-aprilskog zemljotresa
— dvorska budala, fakin, krotilac zveri, vagabund, torbar, »kocoš«

on je javanski rinoceros³, crveni vuk, arapski oriks⁴
džinovski panda⁵, kalifornijski kondor, španski kraljevski orao
on je tranzitni švercer, tip, bogec, islednik
on je pijanac, panker, globtroter, protuva, drkadžija i gnom
— on je »plavo-kaputash«, devrekar, maser, čibez, skaut

on je: karobalista⁶, puškon, arkebuza, kolubrina, štuc⁷
on je »šnajderova puška«, ajnšic-vendl jednometka,
vojnički manliher-karkano, »fliger pistole«, vintovka
on je deringer, kolt-mirovorac (»pismejker«), sten-gan⁸
— taoc, kopilot, žigolo, sankilot, sečikesa, rentjer

svanuće
slobodan mandić

SLOBODAN MANDIĆ rođen je 1947. u Sutjeski kod Zrenjanina. Diplomirao je svetsku književnost na Filološkom fakultetu u Beogradu. Novinar je u Zrenjaninu. Književna omladina Srbije objavila je 1977. zbirku priovedaka *Za vremenski kaša*.

on je torbar, ronilac na biserne školjke, velosipedista između ostalog, on je: derviš, cinkaroš, kanibal
on je — šavantes, bušman, kurdistan, ašanti i sik hotentot, gurkas, lovac iz laplenda, jakut i ainu⁹
— lučki peljar, ratoborni bur, paparaco, šuper i infant

e, on je: hoplit¹⁰, legionar, hramovnik-krstaš, norman
on je filibustijer, fazin¹¹, harpuner, riter, traper
frajkor, honved, zulukafjer, senegalski strelac,
on je falširmijeger¹², bersaljer¹³, UN-plava beretka,
— daslin hofman, ugursuz, ornitolog znatiželje pun

on je jugoslovenski partizan, plava devica-dar iz tajlanda, skupljač lula-čutura-manjerki-čakova-satova-sabliji-fibula-anzikartu-posuda-ručnih lampi
on je kirasir, ulaner, dragon, stražmešter, husar¹⁴
— kveker, kermeličanin, ikonoborac, nazaren¹⁵ i tat

on je »titanič», »lujzitanija¹⁶, »grejt istern¹⁷, »atenija« »princeza olgas, »baron gauč¹⁸, »daksa«, »andrea dorija« »petar zoranić«, »velebit«, »durmitore¹⁹, »sengea²⁰, »kaprije« on je mnogoljef²¹, luj blierio²², šarl nanžeser i fransoa kol²³
— graf cepelin²⁴, sikorski²⁵, edvard rusjan, enriko nobile²⁶

on je fritjof nansen, natanić b. palmer, abel tasman²⁷
džejms kuk, fabijan fon biliengshauzen, la perus²⁸
domorodac arhipelaga tristana da kuna, traganini²⁹
— škuna, šambek, karaka, nava, bark, brik, kuter i gig³⁰
— kraken, maelestrom etc. etc. ON JE SVEPRISUTNI P E S N I K !

¹ legendarna ličnost francuskog pokreta otpora u drugom svetskom ratu

² krilo, demokratski orijentisano, poljskog pokreta otpora, u okupiranoj zemlji, za drugog svetskog rata

³ nosorog, veoma retka, skoro isčepljena vrsta

⁴ retka vrsta afričke antilope

⁵ vrsta medveda

⁶ antička ratna naprava, na principu katapulte

⁷, ⁸ različiti tipovi oružja-retkosti

⁹ nazivi pripadnika malih, egzotičnih, etničkih grupa

¹⁰ antički grčki oklopnik

¹¹ italijanski »moderni« oklopnik, iz prvog svetskog rata

¹² pripadnici raznih vojnih i poluvojnih formacija

¹³ italijanski pješadinc, poznat po tropskom šeširu ukrašenom perjem

¹⁴ takode, nazivi pripadnika odabranih jedinica, iz XVII., XVIII i XIX veka

¹⁵ pripadnici nekih verskih sekci i redova

¹⁶ američki parobrod čije je potapanje dovelo do ulaska SAD u prvi svetski rat

¹⁷ angloamerički parobrod, najveći u XIX veku, posebno graden za polaganje podmorskog kabla, koji je imao da poveže Ameriku i Evropu, tragicno završio

¹⁸ parobrod austrijskog »Lojda«, koji je doživeo katastrofu u vodama između

Pule i Kvarnerskog otočja

¹⁹ sve imena jugoslovenskih brodova koji su doživeli pomorske nesreće (»Daksa« — u Biskajskom zalivu, niko od posade nije preživeo; »Velebit« — napadnut od

nemačkog rejdera »Kormoran« itd.)

²⁰ jugoslovenski trgovački brod, na kome je, 1944, po prvi put izvešena trobojica s petokrakom nove Jugoslavije, u Hadzon riveru!

²¹ izumitelj prvog balona, koji je leteo

²², ²³ pioniri francuskog vazduhoplovstva, prvi je preleteo kanal Lamanš a druga dvojica (u »Beloj ptici«) tragično završila u pokušaju preletanja Atlantika

²⁴ pronalazač vazdušne lade

²⁵ pronalazač i konstruktor prvog helikoptera

²⁶ italijanski polarni istraživač

²⁷ imena čuvenih istraživača tzv. »belih polja« na kartama naše planete — prvi, otkrivač Arktika, drugi, prvi doplovio do Antarktika, treći, otkrio Tasmaniju itd.

²⁸ poznati istraživači, pomorci Tihog okeana

²⁹ poslednji živi predstavnik tasmanske rase, u antropološkom smislu, slične neandertalcima

³⁰ različiti tipovi brodova i čamaca

To što te prati samo je glas *Ljudi moji, taj što noćiva u parku, po štalama, u polju ili na groblju, a pase zelen s naših okućnica i loče iz valova ko i druga marva*, kojim njegov tvorac, u ovom času dalji nego tvoj (ne dam i kvit, čućeš li iz groblja, tu odma iza prvog čoška, promukli šapati), Momir Sekulić zabavlja one u *Ładu*. Ali, time tebe ne dotiče, poizmakao si se. Iza tri mraka, u ruševine nećije vere: ta čudom preživela hrastova vratia, okovana gvožđem, koja još minišu na julsku vatrnu iz četrdeset osme. A koja više ništa ne zatvaraju: zid između dva vetrna, naslon za leđa. To je samo glas s drugog kraja Sarče, i ladna prolenjena noć.

Smiruje te bujanje lepljivih jablanovih listova, koje osećaš i u rasušenim plućima, dok klecaš perko studenog, kao Miloševića čuprija blaftavog, prelaza u novi san. I eto te opet između drvoreda bagremova i topola, davno posećenih po naredbi Vlade Remetića. Tražiš pletenicu meseca u nemirnoj krošnji najgraničnijeg bagrema u Trećem sokaku.

Vračaš se,

magla pase na livadama pored Tamiša jedva ih nazirem mi riše zrela konoplja potapaju je u Mrtvaju zalaze u vodu modru kao Niemanjinu baštu kada šljive zru suknje se zadižu kobac zaklikta taj zvuk pada kao kamen u travu preko njega se saplićem drhće mi noge kolena joj uzima voda suknju gura u gaćice čuva je ali to što vidim gledam kroz gustu vruhu odmah potone nemam vremena da posmatram neko prati neko ko sve vidi i sve zna ona nežno pipka nogama dno neravno obraslo travom i školjkama ponegde trska preti a studeno pa zagazuje do pasa i još malo dublje ostale samo teške dojke ispučane ruke nema teba radnica nije žena neće doći nikao ne dam ona o tome ne misli čuvar sam magla pognulla vrat i pase dolmom tmurnom kao brda o kojima uveče uz peć prema petrolejki pri-

povedaju odjednom prolomi se čistina Vlada Remetić smeši se tu li ste tičice

padajući kroz prazninu — aaah. Šta je, bre, Đurka. Što su ti tako velike oči. Nadule se kao krastave žabe koje će na prvi znak života pored sebe šmiguti u vodu, međ travu i školjke, na dno sveta. A znaš da nema nikoga. Sada je drugo, juče je otpovalo pesmu i čulo svoje opelo. Promenilo vreme.

Mrak i kiša su zajedno počeli. Kiša je stigla sve da natopi i prestane, a mrak se nije pomakao: još se ne vidi da je dan i za nokat bliži. Noć, šira od sarčanskog atara. Sporija od Nemanjinog razgovora (čitavo leto bilo mu je potrebno da ti odmuca pregršt reči iz kojih ćeš ti docnije izvući: kad motikom, stopu po stopu, premeriš polje, pa ti leđa izgube taj lažni ponos, zavolećeš ovu zemlju momče, i reći, kao tvoj deda, i njegov deda: ne dam i kvit). Ti čekaš da još ova mine. Sutra ćeš dobiti kabanicu protiv kiše, čitavu stražarsku kućicu, i pušku za noć i njene svatove. I još će ti plaćati što si pristao da ti to daju. Umoran od pripajanja uz teška crkvena vrata (od cigala ove oburvina, kažu), Dobre će graditi stanove radnicima, pa i Đurki jedan, ali vrata već odavno pripadaju samo tebi i golubovima), a opet mokar, враćaš se svome drvenom krevetu pod lipom, pod kestenom, u hotelu park. Za tobom se, opuštena niz desni rukav, vuče omča za pse. Očni kapci ti teži od oluje: samo oči da svedeš, samo trepacimama san da takneš. I čuješ već: raste pšenica.

vidim leluja zeleno klasje blago sna puno talasana uzima me za ruku i vodi poljem koje mimo cveta pod rukom Nemanje Babića domaćina uspeo se do trećeg u Sarči injive se blizine pod njim niče repa Nemanja Jelena je proučavamo češljamo naše jutro na Mrginju ispod Ciglane pored nas niz ogromnu tablu sve do pruge razmireli se zadugari kačketi francuzice zavrate poneka šajkača bele i crvene marame bulke i lepe kate naša repa krupnijih listića njihova se ne vidi iz slatkovine i palamide kao da korov seju Nemanja priča poslušaj ševu u mladoj detelini slušam i gledam a vidim putem između njiva rada se kurir Pišta u crvenom džemperu prolazi pored zadružne svile stali zabljenili koga li će sad ko to noćas nije spavao pa se preslišavaju šta su sve psovali hvalili mislili nekome maglas grabi Pišta kao da otima kao plamen lize lenijom pokraj njiva koju li će zahvatiti osušiti da plame kao ljuštika ili tršćami krov navijaju za njim glave suncokreti kad dan prate još malo pa će im svanuti Pišta prošao više od pola table ali valjda će svratiti u tu gomilu u njoj ima ko da pogreši eto zaboravio ih sada ga put nosi kraj nas odjednom Pišta smota udesno okom se gotovo protiv koga čega je moj otac disao jeo cūtuo večeras u sedam da se javiš ode otac preko sveta sad mu prsti repu previše rede sve mu zaperci ne vidi šta je korov idem kući Jelo nešto me glava zbole Nemanja dovikuje preko međe brigadir Marko ako ne moreš da živiš ajde nama u Zadrugu onda je Nemanjinu repu prestigla i majstor Živina a naše jutro palo je u korov.

U tren oka: nevidljivi kosci smanuli sve žito, sve je strnjika na kojog raste palamida, cveta čičak. Tabani ti se naježili. Proviruješ napolje, podmećeš oko pred ladno proletnje praskozorje: samo treperi lišće, između tebe i neba. Ne pada, čini ti se, ali vlagla je svuda, na kori drveta, na tvojim nozdravama, u džepovima. Namokreno sve, do kraja sveta. I život, do kostiju. Do sutra. Kada ćeš početi da vračaš ponešto od onoga što je Nemanja imao. Smiri se, Đurka, natrag kreni. Ostavi to smotano telo, u kome već odavno ceo ne stanuješ, neka na klupi drhtulji.

umalo da se spotaknem o korpu od vrbovog pruća puna je kličkova i gle žena se nad nju naginje belasaju budite kao udar ribe po vodi na njih pada rumen sunca koje zalazi nemirne su ona kupi kukuruz toplo predvečerje gledaju Đurka nikada nisi video a nešto si čuo gle i drugi gledaju moj drug i njegov drug moj drug se smeuljili i gurka laktom njegov drug čuti i crveni a diše kao da se penje na vatrogasnici kulu čitav svet da vidi onda belina pobeže suknja se ispravi marš mangupi ti Đurka odma da si u kuću ušo.

narođe, taj s rakljama i žicom u ruci, što zavrće šiju kerovima po Sarči jer mu zalaze u atar: kupe njegove kosti iz Lada i Zadruge,

Oko ti se, kao šareni detlić iz čvoravog debla, na tren promoli: ko to cepa tanku roza tkaninu tvoga sećanja. Ni ma nikoga, dobro je, iako ladno. Pokušavaš da pogledom klizne niz klupu, prodreš kroz bujnule boke u parku, a nazireš samo svoje desno koleno nalik na prelomljen deram: gomilu gušću od toga mraka koji već iz daljine, kao iz nekoga tajnog bunara, zahvata plave prelive. Dalje od kolena ne vidiš, tu je ivica sveta, i počinje nebo ili zemlja, a i ne osećaš ništa ispod čašice, bez listova si, bogalj. Možda si ti još samo sećanje. Na njega, na nju. U razvaljenom telu, koje ne traži da jede, ni da piće. Uzima samo ono što nikome ne treba, i malo sna.

Uverio si se da ti je samoča netaknuta, pa dozvoljavaš glavi da klecne, i evo te na leniji povratka. Kao poslednju uspomenu s ovoga sveta odnosiš gvozdene rešetke crkvene ograde.

kročio plot noge se sećaju kako se ide zagrevaju meka tračava upija tabane kamilica pod njima tople lokve iza plota su oči u kojima se tama rastapa na čijim beonjačama počiva jutro i odatle uzleće kao negda paradni konji s Nemanjinom pojila šta vredi dolaze toliko sveta bilo je samo na sahrani kad su Bogdani kola kukuruza pritisla stižu u stadu ali ovoga puta ne čute onako Jelena čudi me što je neko tako po službeno zove kao Pišta kurir došli smo da licitiramo Vlada Remetić je potpisao s r i sama znaš muž ti je bio neprijatelj prikriven element pa svercer mrzeo bio protiv u bunkere pokraj Mrtvaje i u bunar krio žito dok su naša braća skapavala dugove nije izmirio

niti sada skidaju svoje izmašene šešire kuse francuzice a znojavi razdrjeni zadihani kao da su plug vukli nečiji teret na sebi nosili odnosili razorali Nemanjino i oca po drugi put sahranjuju ti koji si činio volju i nevolju pojao je pop Petronije ništa od njega nije ostalo oni ne čuju njegov jav najdužu rečenicu koju sam od njega upamtio ne dam i kvit koja grmi na kapiji urla u ganjku leleće po sobama drhtim od nje stid me njene nemoći pred ovima ne čuju ili ne daju četiri pare ta rečenica jedino nasleđe od oca koji ju je takođe dobio u amanet od svoga na čitavom svom putu vidim nikada nije imala manje smisla nego sada na mojim usnama tu će skapati mudrost generacija i tako u stvari meni od Nemanje ne ostaje ni ta puna reč ništa baš devetnaes iljada klikće Marko Nenadić šešir nakrivio.

Marko razastro avlju i oko kuće Nemanje Babića i eto ga u tom domaćinskom domu a svoj ostavio kao štalu ako i Marko će ga upamtiti i gle sad pustio da se kotarka nakrivi kao i ona beži i nju izgoni na ulicu šljive osuše sasekao metlaš i bejturan u kojima sam

nižem dane ladno a miriše pčele se razmirele Đurka gde si donesi kantu vode sedeći na klupi ledima uz rapavu koru bagrema ulazim u štrudlu sa makom miriše na baštu majstor Živa se smeje dolazio Beli dolazi Mitar dolaziće i Maksim mak se lepi za zube suva štrudla odvešće je smeje se odvešće primiče se golica prstom ispod košulje odvešće ledja ne mogu da se priviknu na dvojno žulja otimam se komad odleće u prašinu a s bagrema kaplju zvonomčići

gle Marko udario i novu ogradu s bodljikavom žicom to je otac bio zaboravio lastavica pozelenela a u avlji dva nova psa i njima će crni pondeljak ogrlicu na vrat koprcaju se poda mnomo konopci mišića trzaju ubedujem ih dokazujem da je užalud a vidim da to i oni znaju i već mi pomažu veruju toj ruci izmiren i s onim na šta su juče lajali

ćoravi sokak gluvo doba i ništa od onoga pre ni majstor Živa o tome više ne priča kao da me ne poznavava pridrži mi taj džak izdire se.

ma taj što piće koktel iz praznih boca iza Lada, ne dam viče, pa onda gaza blatom posred sokaka, mimo svet, bali o nekakvim gresima i zaziva sudnji dan, a kerovi od njega zavijaju i zavlače se duboko u slamu čuješ i ne budeći se sasvim. Osećaš na ledima: još je noć. Okreni se malo na drugu stranu, zametni trag. Negde daleko, tri ašova ispod tebe, jedan lakat utruuo, na nečem tvrdom. Neka ga, nek se meškolji, sam će se najmeške priljubiti. Ta niko na svetu ne ume tako udobno da se smesti na bilo kakvoj klupi, na nekim zaboravljenim stepenicama, da se zgnezdi u kupu tuluzine. Da noć odsluži pored slepog zida iz koga izbija zova, pod kapom punom zvezda.

ide dugi niski zid iza njega ruže krvavi ispljuvci svratiču malo kod doktora Andrejevića po još pilula protiv straha posle njih se bolje spava korača taraba od belog još svežeg drvetra iza toga mirisa pôznamjem zadružnu šumu opet će Vlada da viće i pita pa viće iza zelenе kapije dim nešto se kuva miris putuje Sarčom nebom na krovu čući besan pas doziva sići će mi već i taj na sokak u šake zna on sada se privikava preko nakriveljnog majstor Živinog zida proviruje bakreno sunce Ivan Vuković se opružio na snopu tuluzine i puši sagini se do zemlje oca da ne čuješ ono što će ga prevrnuti tri kante Đurka pa naloži još tri pa sedi pipni je li kazan vruć ako oče fraklić i donesi snop granja još jednom da pogrem glavu završiće se jednom i taj zid zar da služim i njih av av graju deca iza ledja Đurka vraže kerovi te traže marš u školu zakasniće na istoriju i račun pukla široka avlja Jablani unose kukuruz u kotarku miriše jesem bežim od decurlje mlada se saginje bacaj Đurka u korpe da ga kiša ne uvati dobićeš večeru i za doručak čak saginje saginje nosi pantalone moram dalje od njih čuće Remetić drug pitaće šta pripoveda Mitar Jablan ponovi sve što si čuo ja čući řeći šta i baci tu kereću žicu kada sa mnom razgovaraš u ajnforu Beli privezuje trske za bicikle idi Đurka napuni konzervu glistu i belih i crnih razgrani bagagu pa nadji rovcu i domesi flašu vode dobićeš soma ili bar štuku prikupi pruća da odma pečemo i sutra dođi šta govorii Beli pevaj Đurka ti znaš ko ti je bio otac ne znam ali pričaju pevaj pa da zaboravimo cvrkucem i živim na čošku sokaka iza murve žuta kuća letu Steva napunio kola skači Đurka u šarage viči Sarčom evo bostana navali narođe al me daj da ukradu a pamti ko daje žito za šubenice jaja za dinje metni pod jezik koliko je Beli potrošio a šta mu je ostalo u šlajpiku tako dok se vozam Sarčom atarom mesim testo pogaču da pečem a kad sunce klekne Steva izvadi jednu od onih bugarki ispod sica što su samo za nas ostale pa skloni se secne odmakni nožinom pronoseći ispred nosa poslednji odblešak sunca kojim otvara zrelo crveno

aaah. Zemlja. Mokra, pa ladna. Ljudi moji, tome Đurki, sinu Nemanje Babića, oni pružaju ruku, oče da ga prime da čuva ono za što se Vlada borio, i još da mu platu daju. To je samo glas. A ti se trzaš od senki. Koji Vlada, šta ti je. Došao, otiašao. Prašina atara, ponovo nevinu, sad greje tvoje tabane. Dobro postaje naše. I ti, od sutra njegov radnik, čuvar. Evo, još malo pa će i svanuti. Tek što nije.